

30 oktober 1959

U 12444/59 - C 46 - P1/PS9.

FA 9014/14

GEHEIM

Land: Italië.
Onderwerp: De politieke situatie in Italië naar aanleiding van het Partijcongres van de Democrazia Cristiana te Florence.

Referenties:

Datum van waarneming: 22 oktober 1959.

Bron: Betrouwbaar, met goede contacten in Italiaanse politieke kringen.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Italië

DE POLITIEKE SITUATIE IN ITALIE NAAR AANLEIDING VAN HET
PARTIJCONGRES VAN DE DEMOCRZIA CRISTIANA TE FLORENCE

- - - - -

De Paus heeft aan de Conferenza Episcopale Italiana (CEI) de volledige volmacht gegeven om het katholieke leven van Italië in al zijn aspecten te dirigeren. Op de Bisschoppen-conferentie, die medio oktober in Rome vergaderde onder voorzitterschap van Kardinaal SIRI is het nogal bewogen toegegaan, daar zich ook onder de kardinalen en bisschoppen "linkse" en "rechtse" elementen bevinden. Uiteindelijk besloot men met het oog op het aanstaande partijcongres van de Democrazia Cristiana in Florence een vaag communiqué uit te geven, waarin de "politiek" wordt vermeden, maar waarin vaag op eenheid wordt aangedrongen. Achter dit communiqué schuilt evenwel een besluit - door de Paus ten volle goedgekeurd tijdens de audiëntie, toen de Paus alle kardinalen ontving en zonder buitenstaanders met hen confereerde - om, ingeval FANFANI weer aan de macht zou komen (partijleiding en premierschap) een "strijd met alle middelen" (letterlijk) tegen hem te voeren.

Het beeld van de Democrazia Cristiana zoals dit zich aan de vooravond van het partijcongres aftekende was verward en chaotisch. Elke poging van de partijsecretaris (MORO) om de beide facties, waarin de vroegere stroming van FANFANI (Iniziativa) uiteenvielen in maart j.l., te herenigen is mislukt: de "dorotei" aan de ene kant en de "fanfaniani" aan de andere kant staan dus fel tegenover elkaar.

FANFANI - met GRONCHI en MATTEI achter zich - wil een aperte breuk (verticaal) binnen de DC. Hij neemt dan de leiding van de grote linkse helft, vormt een

regering mét NENNI, "weekt NENNI aldus los" van de communisten, waardoor er in Italië een katholiek-socialistisch bewind wordt gevestigd. Dit is met name het plan van GRONCHI. Dit bewind - als men het zo kan noemen - stelt zich dan voor Italië's positie binnen het Atlantisch verband te "herzien" - toenadering te zoeken tot het Oosten (zowel de Sowjetsfeer als de Arabische wereld) - een "brug" te worden tussen West en Oost - een machtige positie te verwerven, met GRONCHI, MATTEI en FANFANI uiteraard als exponenten.

Men hoopt dit te bereiken door het kabinet-SEGNI ten val te brengen, gebruikmakend van de alom aanwezige "ontspanningsstemming" na het bezoek van CHROESJTSJOW aan de Verenigde Staten. En aangezien er op dit ogenblik geen enkele andere oplossing mogelijk is, zal GRONCHI dan de beide Kamers ontbinden en nieuwe verkiezingen uitschrijven. Deze zullen beslist een nog grotere winst van de gecombineerde sociaal-communisten opleveren, waardoor het FANFANI - op zuiver constitutionele gronden - mogelijk zal zijn een coalitie met NENNI aan te gaan.

(N.B.: In dit verband kan verwezen worden naar de groei van het stemmenaantal, dat communisten en NENNI-socialisten boekten sinds 1948:

1948: 8,1 miljoen
1953: 9,5 miljoen
1958: 10,9 miljoen).

In de sfeer van de "ontspanning" voeren de communisten en hun meelopers en handlangers een buitengewoon efficiënte propaganda. En zo doet zich het feit voor, dat de Sowjet-Unie aan het straatarme Italië een crediet van een paar honderd miljoen dollars heeft gevraagd. ("om het Russische volk aan gebruiksgoederen te helpen"). Verder doet zich het feit voor, dat de Italiaanse Minister Van Buitenlandse Handel, DINO DEL BO, op dit ogenblik in

Moskou verblijft, aldaar een onderhoud van twee uur met CHROESJTSJOW heeft gehad, een accoord heeft gesloten, op grond waarvan Italië tal van producten naar de USSR zal gaan uitvoeren, etc. Deze minister DEL BO is een figuur op zich: een van de meest toegewijde Gronchianen, fel tegenstander van SEGNI (wiens minister hij niettemin is), bovendien uiterst links georiënteerd en de enige christen-democraat, die indertijd in de Kamer tegen het Atlantisch Pact stemde. Voordat DEL BO naar de USSR ging, heeft GRONCHI hem opgedragen om het Kremlin te vragen hem (GRONCHI) voor een officieel bezoek aan de Sowjet-Unie uit te nodigen. Op 22 oktober brachten alle Italiaanse ochtendbladen het volgende bericht: Van de zijde van Palazzo Chigi (d.e. Ministerie van Buitenlandse Zaken) is officieel toegegeven, dat "van de zijde der USSR de vraag is binnengekomen, of het Italiaanse Staatshoofd een uitnodiging tot een officieel bezoek aan Moskou zou aanvaarden.

Midden in het huidige "ontspannings-offensief" wordt - terwijl de uiterst linkse minister DEL BO zich in de USSR bevindt - dus een uitnodiging gedaan, niet aan de premier, niet aan de Minister van Buitenlandse Zaken, maar aan het Staatshoofd zelf om een staatsbezoek aan Moskou-en-omstreken te brengen - waarmee een precedent zou worden geschapen en waarmee GRONCHI in één slag zijn ideaal zou verwezenlijken om "de man" te zijn, het eerste staatshoofd uit de vrije wereld, dat Moskou bezoekt; EISENHOWER vóór te zijn (men voegt in het communiqué er nog aan toe, dat het bezoek in november zou "kunnen plaats hebben") - en tenslotte willens-en-wetens een bezoek van CHROESJTSJOW of eventueel WOROSJILOW aan Rome onvermijdelijk, ja noodzakelijk te maken. Dit kan tot complicaties leiden voor de Heilige Stoek, daar het traditie is, dat een staatshoofd bij een bezoek aan Rome bij Zijne Heiligheid op audiëntie gaat.